
3. ročník konference Informace, konkurenceschopnost, inovace - IKI 2010

3. ročník konference Informace, inovace - IKI 2010

03.02.2010, autor: Poláková, Soňa, Kotrlová, Jindřiška

Článek byl převzat se souhlasem autorů a redakce. Mnohokrát děkujeme.

V jinonickém areálu Univerzity Karlovy v Praze se 19. ledna 2010 uskutečnil 3. ročník konference IKI 2010 - Informace, konkurenceschopnost, inovace.

Akce, jejímž pořadatelem jsou Česká informační společnost, o. s., a Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, má již své tradiční publikum z řad knihovníků, informačních pracovníků a pracovníků z komerční sféry.

Konferenci zahájila za oba pořadatele Radka Římanová, která celou konferenci moderovala. Pro účastníky byly připraveny čtyři programové bloky: Projekty jako na dlani, Otevřené technologie v praxi, Digitální data a jejich zpřístupnění a Informační služby, věda a uživatelé.

První blok zahájila Eva Hillerová z Technologického centra AV ČR, která je národní kontaktní pracovnící (NCP) pro 7. rámcový program ve dvou oblastech - Informační technologie a Bezpečnost. V přednášce nazvané Příprava projektů 7. rámcového programu nejprve přiblížila 7. RP a jeho strukturu a poté některé zásadní body v přípravě projektů. Nejdůležitější je podle přednášející najít vhodný program pro plánovaný projekt, nepodcenit roli instituce i partnerů, dobře se seznámit s okolím tématu projektu. Eva Hillerová mezi důležitými dovednostmi žadatelů o dotaci uvedla především schopnost získat informace, např. v rámci Mezinárodních informačních dnů, z webových stránek http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html, ale i konzultacemi v národním kontaktním centru.

V tématu pokračovala Milena Medková z Obchodní akademie a VOŠ ve Valašském Meziříčí, která současně přednáší v Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (dále ÚISK FF UK). V přednášce nazvané Jak realizovat projekt? nabídla účastníkům pohled do dílny, kde se projekt tvoří a realizuje. Za podstatné považuje stanovit si "co, za kolik, dokdy a s kým". Je důležité vymezit i to, co předmět projektu nebude zahrnovat. Pro přípravu a řízení projektů lze použít nástroje - např. WBS v MS 7 či myšlenkové mapy pro strukturu hierarchických činností, metodu RIPRAN pro řízení rizik. Základ úspěchu je věřit svému projektu, nepodcenit práci s lidmi a v neposlední řadě mít na své straně management organizace.

Téma projektů uzavřel Jakub Štogr z Navreme Boheme, s.r.o., a ÚISK FF UK přednáškou Evaluace jako metoda zvyšování kvality řízení projektů. Spoluautorkou přednášky byla Petra Štogrová Jedličková rovněž z Navreme Boheme, s.r.o., a ÚISK FF UK. Přednášející připomněl terminologii a nabídl různá pojetí a grafická zobrazení projektového cyklu. Dále se věnoval evaluaci jako víceméně povinné nadstavbové součásti řízení projektů. Zdůraznil její význam a místo v celém projektovém cyklu. Evaluaci, jak byli posluchači seznámeni, je tedy velmi vhodné zahrnout do rozpočtu projektu. Druhý blok o otevřených technologiích zahájila Jitka Feberová z Ústavu výpočetní techniky Univerzity Karlovy v Praze přednáškou Vyhodnocení pěti let provozu e-learningových kurzů na Univerzitě Karlově v Praze. Spoluautorem přednášky byl Jan Polášek z téhož pracoviště. Účastníkům byly představeny možnosti e-learningových kurzů v prostředí open source LMS Moodle, který ÚVT UK využívá. Přednášející konstatovala, že volba open source programu se ukázala jako dobrá a že zájem o kurzy ze strany studentů a zejména pedagogů roste. Stoupající zájem o Moodle byl prezentován na statistice využívání za pět let provozu. Zmíněna byla také možnost hostování mimouniverzitních kurzů.

Širší pohled na e-learningové vzdělávání (LMS - Learning Management System) nabídl následující příspěvek autorů Zdeňka Votruby, Radima Matušů a Tomáše Kotka z Laboratoře výpočetních aplikací Katedry technologických zařízení staveb Technické fakulty České zemědělské univerzity. V přednášce s názvem Využití nástrojů elektronického vzdělávání v akademické i komerční sféře přednášející Zdeněk Votruba kriticky zhodnotil současný stav elektronického vzdělávání. Ukázal možnosti LMS na konkrétním příkladu - testování znalostí studentů prvních ročníků, pro využití v přijímacím řízení. Popsal také své zkušenosti s využitím LMS pro vedení diplomových prací, kdy jednou z výhod je historie komunikace s diplomanty. V komerční oblasti lze nástrojů LMS využít pro vzdělávání pracovníků i pro tvorbu interních informačních systémů.

CDS Invenio v NTK byl název následující přednášky Jindřicha Dolanského z Národní technické knihovny, v níž představil technické zázemí projektu NUŠL (Národní úložiště šedé literatury). CDS Invenio je open source software pro tvorbu digitálních knihoven, umožňující správu velkých repozitářů digitálních objektů. Metadata jsou vnitřně reprezentována ve formátu MARC 21, resp. MARCXML. Skládá se z několika modulů: modul pro získávání a zpracování záznamů, modul pro další zpracování a kontrolu dat, administrátorské moduly a moduly pro konfiguraci uživatelských kont. Přípravu lze nyní sledovat na adrese <http://invenio.ntkcz.cz/>, jde o verzi 0.99.1, spuštění verze 1.0 se očekává během jednoho až dvou měsíců.

Následující přednáška Lindy a Václava Jansových (ÚISK FF UK, Národní technická knihovna) s názvem Poznatky ze seminářů věnovaných Evergreenu byla zaměřena na tento knihovní software a jeho postupnou implementaci do českého prostředí. V úvodu Linda Jansová podala rámcový přehled pokračujících prací a zapojení studentů ÚISK FF UK a Vyšší odborné školy informačních služeb, Václav Jansa pak přiblížil konkrétní semináře konané v zimním a letním semestru 2008/2009 a zimním semestru 2009/2010. Na projektu spolupracuje několik českých knihoven (knihovny JABOK, Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., a společnosti Neziskovky.cz). Modelovou knihovnou projektu bude knihovna Richarda Papíka, jejíž zpracování se bude skládat z přípravné fáze a vlastního zpracování již přímo v systému Evergreen. Plán příštího semestru je zejména pokračovat v migracích dat a dokončit překlad verze 1.6. Na závěr přednášející pozvali zájemce ke spolupráci a poděkovali již spolupracujícím knihovnám.

Po polední přestávce následoval blok o digitálních datech a jejich zpřístupnění. Zahájil jej Jiří Pavlík z Ústavu výpočetní techniky Univerzity Karlovy v Praze přednáškou s názvem Aktuální využití Shibboleth v knihovnách a na univerzitách. Termín Shibboleth není odborné veřejnosti neznámý, i když zní trochu tajemně. Jde o volně dostupný middleware - nástroj pro federativní autentikaci a autorizaci. V České republice je již hojně na univerzitách používán, osvědčuje se zejména tam, kde do zabezpečeného síťového prostředí vstupuje větší množství uživatelů. Např. Univerzita Karlova používá tento nástroj pro přístup studentů a pracovníků do všech licencovaných elektronických informačních zdrojů. Při CESNETu pracuje pracovní skupina pro Shibboleth, která pořádá školení a poskytuje podporu.

V přednášce nazvané JPEG2000 - optimální formát pro archivaci a zpřístupnění seznámil Bedřich Vychodil z ÚISK FF UK účastníky s vlastnostmi formátu JPEG2000. Formát JPEG2000 řeší vyšší kvalitu zobrazení obrázků. Běžně známý formát JPEG má, zejména v přenosu, ztráty. Tyto ztráty mohou činit obtíže zejména v archivaci dat. JPEG 2000 má také ztráty, ale jsou méně zachytitelné lidským okem. Možností dekomprese je u JPEG2000 víc: barva, šed' nebo pouze náhled. Pro tyto vlastnosti jej lze dobře využít pro archivaci v medicíně i v jiných oborech, kde je nutné archivovat smíšený obsah. Mezi přednosti formátu JPEG2000 patří i to, že je mezinárodním standardem bez licencí.

Další přednášku tohoto bloku připravil kolektiv autorů pod vedením Jana Vejvalky (Fakultní nemocnice Motol a 2. lékařská fakulta Univerzity Karlova v Praze). Na téma MediGrid: sémantika a hodnota biomedicínských dat přednášel Kryštof Slabý. Uvedl, že jsou dva přístupy k biomedicínským datům - výpočetní a informační. Je tedy vhodné vědět, co chceme s daty dělat, jak s nimi provádět výpočty. Objevuje se tendence občas od nich abstrahovat, protože mají různou kvalitu a důvěryhodnost. Projekt MediGrid je platformou pro sémantický přístup k datům s důrazem na dokumentovanost. Neřeší přímo ukládání dat, ale zpřístupňuje výpočetní systém a zajišťuje konektivitu dat. Finální rozhodnutí je vždy na uživateli. K výhodám MediGridu např. patří, že data a algoritmy jsou dobře dokumentované a že efektivně propojuje různé domény. Slouží jako informační podpora při rozhodování uživatele. V současné době je MedGrid v pilotním provozu.

Následující přednáška zaměřila do veřejného prostoru - o zkušenosti s digitalizací veřejných knih se přišla podělit Jana Brantová z Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu, která má na starosti archiv tzv. veřejných knih, tedy Zemské desky, železniční knihy, pozemkové knihy a sbírky listin. Digitalizace, která započala v roce 2002, byla spíše okrajovou činností. Od roku 2006 se skenuje barevně a v rámci pilotního programu byl vytvořen první vyhledávací program. Ke konci roku 2009 jsou k dispozici skeny Zemských desek, značná část pozemkových knih a sbírky listin. Vyhledávání probíhá pomocí výběru katastrálního území a zadáním jednoho z dalších údajů (číslo parcely, číslo popisné, jméno vlastníka), výpisy jsou pořizovány pouze tiskem z PC. Aplikace je dostupná v síti LAN všem pracovníkům katastrálních pracovišť v republice. Vzhledem k nárůstu dat se dále řeší problém úložiště, týká se to také rejstříků obsahující metadata. Přednášející na dotaz z publika uvedla, že digitalizovaná sbírka listin nebude přístupná veřejnosti, jen na osobní vyžádání. Výměra podle katastrálního zákona není rozhodující, mapa totiž nevypovídá nic o vlastnických vztazích.

V posledním bloku konference nazvaném Informační služby, věda a uživatelé přednesl jako první přednášku David Horký z Thomson Reuters, tentokrát na téma Hodnocení vědy za využití InCitesR a dalších nástrojů Research Analytics. V úvodu připomněl roli bibliometrie ve vědě a výzkumu a konstatoval, že významné světové instituce při svých hodnoceních spoléhají na data ze systému Web of Science. Firma proto vyvíjí nástroje pro co nejpřesnější analýzy. Jedním z takových nástrojů je InCitesR. Přednášející ukázal na konkrétních analýzách, jaké výsledky lze získávat - např. trendy v počtu článků a získaných citací pro vybranou zemi, a to celkově i pro zvolený obor. Možnost tyto hodnoty porovnat s dalšími zeměmi, citační vliv jednotlivých zemí, a to i v jednotlivých disciplínách. Dále lze porovnávat vybrané instituce z hlediska článkové produkce nebo získaných citací. Zajímavé je sledovat efektivitu kooperací jednotlivých institucí pomocí jejich výstupů. V neposlední řadě je možné získat i analýzy vědeckých aktivit jednotlivých autorů. Zde se mimo běžných údajů vypočítávají další indexy - H-index, C-index a Disciplinarity index, který měří úroveň multidisciplinarity ve skupině článků. Tyto nástroje dokumentují možnosti práce s velkými soubory dat a v tomto případě slouží ke sledování efektivity vědy a výzkumu.

Následující přednáška Vladimíra Karena z Albertiny icome Praha s názvem Jak mohou specializované informační zdroje pomáhat vědě, výzkumu a inovacím byla dalším příspěvkem k problematice vědy a výzkumu. Přednášející

seznámil posluchače s novinkami v produktech RefWorks a COS, které slouží vědecké komunitě na celém světě. COS zahrnuje Scholar Universe - databázi až dvou milionů profilů vědců a odborníků s interdisciplinárním pokrytím, jejíž agregovaný obsah pochází z veřejně dostupných zdrojů, databázi Funding Opportunities s cca 25 tisíci záznamů o příležitostech k financování projektů a databázi Papers Invited obsahující na 12 tisíc aktuálních výzev k podání příspěvků na konference a do odborných časopisů. Databáze COS jsou k dispozici i na platformě CSA Illumina, letos se plánuje sloučení s ProQuestem do jednoho portálu. Přednášející zmínil možnost partnerské nabídky - snížení ceny databáze za příslib pomoci instituce s vytvářením obsahu. Další informace včetně možnosti školení lze nalézt na adrese <http://www.cos.com/>. Lze též dojednat testovací přístup pro instituci.

V pořadí třetí plánovaný příspěvek nazvaný Informačný manažment akademického prostredia v procese prechodu na poznatkovú spoločnosť jeho autorka Kvetoslava Rešetová z odboru poznatkového manažmentu Materiálovotechnologickej fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave bohužel nemohla ze zdravotných dôvodů přednést. Prezentace a plný text příspěvku jsou k dispozici na webových stránkách České informační společnosti, o.s., konkrétně v sekci Konference IKI a podsekci Sborníky.

Letošní ročník konference uzavřela Eva S. Lesenková se spoluautorkou Helenou Bouzkovou z Národní lékařské knihovny přednáškou na téma Příspěvek k výzkumu informačního chování vybraných skupin zdravotníků ve vztahu k existenci, organizaci a designu knihovnicko-informačních služeb ve zdravotnictví. Autorky provedly na podzim 2009 podrobný výzkum chování uživatelů ze zdravotnického prostředí, návratnost dotazníku, obsahujícího přes 40 otázek, i přesto, že byl osobně rozdávan, byla 46,90 %. Ze závěrů mj. vyplynulo, že technologie vyhledávání by měla umožňovat snadný a diferencovaný přístup k hodnověrnému obsahu daného zdravotnického portálu, měly by být podporovány nové metody vzdělávání knihovníků a uživatelů - formou mentoringu a distanční výuky v celoživotním vzdělávání. Autorky doporučily začlenění informační propedeutiky do procesů vzdělávání zdravotníků. Prezentované výsledky výzkumu byly inspirativní a v lecčems alarmující, nastolují tak řadu otázek, a to nejen pro knihovníky.

Konference IKI 2010 byla i letos hojně navštívena odborníky z řad knihovníků, informačních profesionálů a studentů. Program byl vyváženě sestaven a přinesl v našem dynamicky se rozvíjejícím oboru opět řadu užitečných informací o novinkách. Nelze také nezmínit i kladné odezvy z kuloárů na letos obzvláště vydařené zákusky.

Prezentace přednášejících, fotogalerie a další konferenční dokumenty jsou umístěny na webových stránkách České informační společnosti, o. s.